

DEMOCRACY & PUPPETRY

ПОШТОВАНИ ЧИТАОЦИ!

Овај каталог метода документује наставне методе које се користе у Еразмус + пројекту „Демократија и луткарство“. Одабрао их је Зентрум Полис – Политичко учење у школи и саопштио их партнерима на радионицама. Целокупна координација пројекта била је поверена позоришту лутака „Лиларум“ из Беча. Након тога, у четири земље, Аустрији, Мађарској, Словенији и Србији, уметници и наставници су радили заједно са студентима како би тестирали како ове методе функционишу у политичком и културном образовању. У свакој земљи ученици су затим приказали луткарску представу коју су сами осмислили.

Вишестепени приступ (радионице о политичком образовању, фаза акционог истраживања и позоришно-педагошки приступи) показао се важним за успех – добра садржајна припрема довела је до веома свесног одабира тема за представе, различити методолошки приступи су подстакли све младе људе да се укључе у акцију. Надамо се да ћете у овом каталогу метода пронаћи много идеја за сопствене пројекте. Уместо позоришта лутака, може се користити било који други облик уметничког изражавања.

У сваком случају, уметнички приступи политичком образовању доносе ученицима посебно корисна искуства.

Патриција Хладсцхик и Андреас Моритз у име тима Демократија и луткарство

Више информација о пројекту, предлозима и богато илустрованој документацији националних пројеката и луткарских представа можете пронаћи у *полис* актуелл 7/2022 и на:

> www.democracyandpuppetry.eu

Да ли сте заинтересовани за сопствене пројекте који комбинују уметничко и политичко образовање?

> www.politik-lernen.at

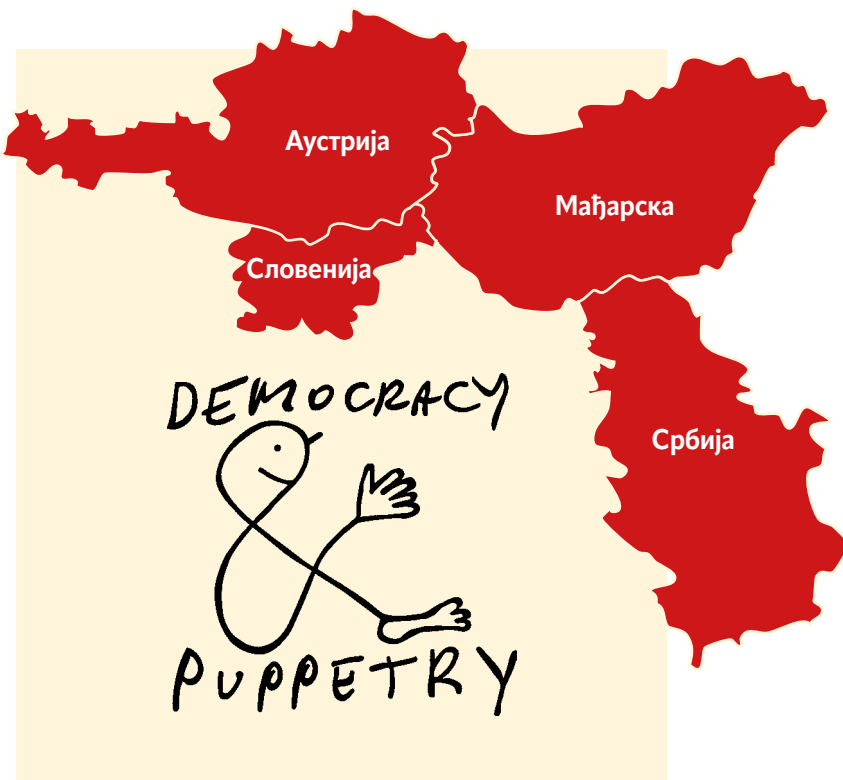
Координатор пројекта:
Figurentheater LILARUM

Партнери на пројекту у Аустрији:
Mittelschule Hainburger Straße
Zentrum *polis* – Politik Lernen in der Schule

Партнери на пројекту у Мађарској:
Interplay Hungary
Keleti István Alapfokú Művészeti Iskola és
Művészeti Szakgimnázium

Партнери на пројекту у Словенији:
Zadruga ZRaven, z.o.o. (Gledališče DELA/
Theater WORKS)
Šolski Center Ravne na Koroškem

Партнери на пројекту у Србији:
Мало позориште „Душко Радовић“
Основна школа „Илија Бирчанин“

МЕТОДЕ - БАЗЕН И ИСКУСТВА

ПОЧЕТНА РАЗМАТРАЊА ЗА ИЗБОР МЕТОДА

- За међународне пројекте идеалне су методе на енглеском језику, а ако је могуће, и на језицима партнера у пројекту
- Методе морају бити лако прилагодљиве и преносиве у различите националне контексте.
- Методе такође морају да спроводе позоришни едукатори који немају искуства са политичким образовањем.
- Методе треба да одражавају основне вредности и принципе пројекта, односно да буду партиципативне, инклузивне и интерактивне.
- Методе такође треба да оснаже основни демократски став самих просветних радника и тако их учине кредибилним актерима пројекта.

EXERCISES FOR THE WORKSHOPS WITH THE STUDENTS – SELECTION OF PROVEN COLLECTIONS IDENTIFIED AS SUITABLE:

COMPASITO – A MANUAL ON HUMAN RIGHTS EDUCATION FOR CHILDREN

Online version: <http://www.eycb.coe.int/compasito/>
Third revised version. Council of Europe, December 2020:
<https://rm.coe.int/compasito-3rd-edition-isbn-8794-0/1680a4d571>

Methods tested in the training:

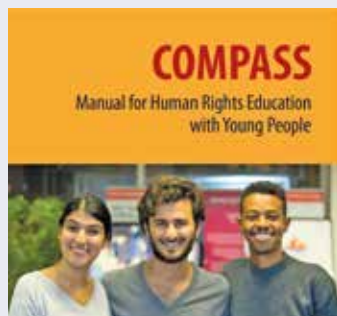
- Who are I?
- Who should decide?
- Sailing to a new land
- What if?
- Take a step forward
- Puppets tell the story

COMPASS. MANUAL FOR HUMAN RIGHTS EDUCATION WITH YOUNG PEOPLE

www.coe.int/en/web/compass

Method tested in the training:

- Take a step forward

BOOKMARKS – A MANUAL FOR COMBATING HATE SPEECH ONLINE THROUGH HUMAN RIGHTS EDUCATION

<https://www.coe.int/en/web/no-hate-campaign/bookmarks-connections>

Methods tested in the training:

- Roots and branches
- Tree of knowledge

Methods that were collected in the project: REDE – RESILIENCE THROUGH EDUCATION FOR DE- MOCRATIC CITIZENSHIP

www.politik-lernen.at/rede_en

Methods tested in the training

- Arbitrary vote
- What politics is or isn't

CLASSIC METHODS that can be used in a wide variety of contexts and topics:

- Sociometry and constellation work
- Placemat method
- Team-building-exercises that work with students' prior political experiences

УПУТСТВО ЗА АКЦИОНО ИСТРАЖИВАЊЕ

У оквиру пројекта деца и млади су истраживали своје окружење и на основу тога генерисали идеје за луткарске позоришне комаде. Овде ћете наћи неколико импулса за ток оваквих акционих истраживачких фаза, које се лако прилагођавају.

УЧЕШЋЕ – ГДЕ МОГУ ДА КАЖЕМ? ИСТРАЖИВАЊЕ МОГ ОКРУЖЕЊА: ГДЕ ДЕЦА/ ТИНЕЈџЕРИ ТРЕБА ВИШЕ ДА КАЖУ?

Старосна група: од 10 година

- У малим групама ученици смишљају кратку причу на тему учешћа или неучешћа деце и младих. Школа је добро место за то, али и места где млади воле да буду (нпр. паркови, омладински центри итд.).
- Према идеји приче, снимају пет до десет фотографија које се могу спојити у сликовну причу.
- Ученици праве колаж користећи облачиће говора или мисли, наративне текстове, креативне елементе итд. који одговарају сликама. Фотографије се штампају или уређују на рачунару.
- Презентација на часу.
- Рекапитулација: разговарати о томе шта урадити са резултатима (нпр. изложити на јавном месту у школи или на школском сајту).

ШТА НАМ СЕ (НЕ)СВИЂА У НАШОЈ ЗАЈЕДНИЦИ?

Старосна група: од 8 година
Трајање: 2 наставне јединице
(укључујући фотографију)
Материјали: папир, оловке, огласна табла

- Нека ученици фотографишу бар једну ствар која им се свиђа у заједници и једну ствар која им се не свиђа.
- Ове фотографије су одштампане и тематски поређане у часу, залепљене на постере и обележене. Посебно треба поменути и позитивне и негативне.
- Плакати ће бити предати лидерима заједнице.

НАПОЉУ КАО ДЕТЕКТИВ У ЗАЈЕДНИЦИ

Старосна група: 11 година и више
Трајање: 1 наставна јединица (реализација), 2 наставне јединице (рефлексија)
Материјали: лист лог, оловке

- Као детективи у заједници, студенти истражују жеље и потребе становника заједнице.
- У ту сврху су подељени у мале групе.
- Пролазе кроз заједницу и питају пролазнике шта им се допада у месту становања, где виде проблеме и шта би волели да виде.
- Одговоре ученици бележе на претходно припремљеном протоколарном листу, који затим заједно вреднују.
- Теме се затим представљају и дискутују на часу. Резултати могу послужити као основа за пројекат.

СТРУЧНИ ИНТЕРВЈУ

Старосна група: 11 година и више
Трајање: 1 наставна јединица (реализација)
Материјали: уређаји за снимање, каталог питања/водич за интервју

- Ученици интервјуишу заинтересоване стране у својој заједници (нпр. градоначелника, социјалног радника, медицинске сестре, итд.) о одређеној теми којом се баве.
- Да би то урадили, они раде водич за интервју или каталог питања и воде интервју у малим групама. Ово се снима, процењује и објављује, на пример, у школским новинама или на веб страници заједнице.

ИЗАБРАНЕ ПОВРАТНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О МЕТОДАМА

У свакој земљи, наставници су бирали различите методе у зависности од старосне групе и теме које су хтели да обрађују. Да бисмо документовали како су методе функционисале, одлучили смо да прикупљамо повратне информације. Едукатори су попунили упитник за сваки метод и уписали који су партнери стављени на располагање. Следи избор рефлексија.

ОДЛАЗАК У НОВУ ЗЕМЉУ

Деца су волела идеју да лете балоном и направила су заиста паметне изборе који одговарају узрасту. Нервирани су се што је остало све мање предмета. То је довело до добре дебате међу њима. Било је изненађујуће што су одлазак у иностранство видели као праву опцију и што им није сметало да напусте земљу, своје родитеље и своје културне корене.

Касија: Свидела ми се активност, али бих сада изабрала другачије. Сада када је цео процес завршен, схватам да бих донела другачије изборе.

Марија: И ја сада схватам да бих то урадила другачије. Сада знам да су неке картице које смо бацили на самом почетку представљале ствари које су нам заиста биле потребне, а да смо уместо њих задржали неке непотребне ствари.

МЕТОДА ПОДМЕТАЧА

Успело је добро јер су деца већ била упозната са природом задатка. Деца нису толико волела ову врсту активности, колико више воле оне са више кретања и активности. Међутим, то је била корисна активност, јер их је навела да размисле о томе шта за њих значи демократија и, уопште, било је важно да слушају једни друге, деле, пронађу консензус и уважавају мишљења једни других.

КО ОДЛУЧУЈЕ?

Направили смо круг и драматург је стао у средину. Постављала је питања, а деца, глумци и професори драме су морали да одговарају. Било је добро што су учествовала не само деца, већ и одрасли који су могли да објасне и упореде своје преференције.

➤ Било је лепо видети да су деца и одрасли гласали различито. Деца су била веома самоуверена. Они су тачно знали шта је добро за њих.

ЈЕДАН КОРАК НАПРЕД

Дискусија након активности била је важнија од саме активности јер су деца схватила колико животни услови обликују и утичу на њихов живот и могућности да имају бољи живот. Ања: *Сада боље разумем људе и имам више разумевања за услове живота других људи.*

У почетку им је било тешко да развију ликове за вежбе и да се стварно баве њима. Уз мало стрпљења, на крају су се одлично снашли.

Ову вежбу смо радили са 35 деце одједном. Било је то превише, неки су морали да имају исту животну причу и заврше у истој позицији.

БАРОМЕТАР МИШЉЕЊА

Ова вежба се допала деци јер је била јасна визуелна демонстрација њиховог мишљења, а не само теоријско набрајање чињеница и лексичког знања. Воле када је у питању кретање или физичка активност, а не само разговор. Сматрали су да су ове три фазе веома корисне јер немају довољно могућности да изразе своје мишљење у школи. Овај метод помаже да се побољша њихова способност да се расправљају и изражавају своја мишљења на добро начињен и оштро артикулисан начин.

КО ОДРЕЂУЈЕ + КОРЕНИ И ГРАНЕ

Повезали смо теме вежби Образовање и слободно време, Сиромаштво и социјална сигурност и Говор мржње. Желели смо да о питањима демократије размишљају кроз покрет. Деци се то допало и било им је забавно јер о многим темама нису размишљали. Такође су мислили да је то смешно јер су то често табу теме. Осећали смо да смо им отворили нова подручја за разговор у својој групи, са својим породицама или пријатељима.

КО САМ ЈА - МОЛЕКУЛ ИДЕНТИТЕТА

Ову методу смо претворили у вежбу покрета. Замолили смо их да покажу интересовање тако што ће застати или кренути. Било је и вежби где је само покретом и без речи требало да представе делове идентитета. Деца су то волела, али сви су млади и динамика је веома јака. Потребно вам је много акције и на крају рефлексивна и дебата о радионици.

Вежба је била заиста лепа и корисна да се упознају њихова интересовања и мишљења. Мислили су да је то смешно јер обично не раде ову врсту вежби. Заиста им се допало јер је то био другачији приступ од онога на који су навикли на својим свакодневним часовима.

СКУЛПТУРА И ИМПРОВИЗОВАНО ПОЗОРИШТЕ

Морали смо да поделимо децу у групе од 4-5 људи. Било је лепо видети да су током пројекта стално завршавали у различитим групама и нико се није жалио да не желе да раде са Кс или И или да седе поред З. У почетку им је било тешко. Уз мало стрпљења, завршили су веома добро.

ДРВО ЗНАЊА

Ова активност је наишла на веома добар пријем код деце. Предавачи су морали да одвоје више времена него што је првобитно планирано јер су деца била веома мотивисана и инспирисана и отворена да испричају своје приче.

реакције деце

- Свако има своју животну причу и можемо много научити из животних искустава једни од других.
- Осећам се као да сада боље познајем своје пријатеље.

ЛУТКЕ ПРИЧАЈУ ПРИЧУ

Понекад се чинило да се ученици кроз лутку могу боље изразити, а понекад су, будући да су само млади, лутке биле превише детињасте за њих или нису хтеле да играју неке емоције. На пример, љутња им је била тешка - упркос томе, били су добри у показивању, али не и када су били у центру пажње.

Забављали су се и било им је тешко да направе нешто за сцену. Волели су да играју, али то је показивање у јавности други ниво. Али они су то урадили и то је важно.

Ова активност је била најзабавнија. Свидела се деци, допала се инструкторима и истовремено је била корисна. Већина група радила је на бајкама, само једна на филмској сцени. Деца су се највише забавила уизрадом лутака и радом на сцени. Успешно су успоставили везу између приче и стварних ситуација. Редитељу је представљена представа, након чега је уследила жива дискусија.

ПРЕПОРУКЕ/ИСКУСТВА

■ **У ствари, покушајте да играте кроз вежбе.** Искуство је показало да је већа вероватноћа да ће се у пракси користити вежбе које су васпитачи и сами испробали.

■ **Радите на сопственом ставу:** приступ пројекта није само да теоријски представите методе, већ и да их испроба са едукаторима и позоришним ствараоцима и одигра, јер то доводи до преиспитивања њихових личних концепата демократије и партиципације.

■ **Планирајте довољно времена за припрему и прилагођавање методе.**

- Како да креирам вежбу тако да буде инклузивна?
- Како да прилагодим вежбу тако да се уклопи у контекст пројекта?
- Да ли вежба одговара групи?
- Да ли ми вежба одговара као тренеру? Да ли се осећам пријатно док водим ову вежбу?

■ **Планирајте довољно времена за заједничко**

развишање са децом и младима. Овај приступ је важан на два начина. С једне стране, одржив напредак у учењу само је резултат развишања о процесу. С друге стране, заједничка рефлексивна показује младима да су у свом искуству схваћени озбиљно и да и васпитачи себе доживљавају као ученике у том процесу.

■ **Комбинација метода политичког образовања и уметничких метода доводи до посебно одрживих искустава учења.** Вишеетапни приступ (политичко образовање, фаза акционог истраживања, позоришни педагошки увод) показао се важним: Добра припрема садржаја довела је до веома свесног одабира тема за представе, различите методе подстицале су све младе да се осећају позвано да узму учешће.

ВРЕМЕНСКА ЛИНИЈА

октобар 2020

Пријава на Еразмус+ позив

јануара 2021

давање одобрења

март 2021

почетак пројекта

3. јуна 2022

Почетни састанак на мрежи

Сеп 2021

Транснационални састанак у

фебруар – мај 2022

радионице у школама

21. априла 2022

године Представа у
Равнама на Корошкем

26. маја 2022

године перформансе
Будимпешта

15. јуна 2022

године перформансе
Београд

27. јуна 2022

године перформансе
Беч

Сеп 2022

Објављивање метода
медиајације, часописа
"полис актуелл" и
ДВД-а

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Das Projekt Die Partner Nationale Projekte Lehrmethoden Download-DE Deutsch ▾

На вишејезичном сајту пројекта наћи ћете додатне информације о пројекту и партнерима, као и детаљне извештаје о различитим фазама пројекта у земљама учесницама. Специјално издање часописа „полис актуелл“ и овај каталог метода на језицима пројекта такође се могу преузети тамо.

www.democracyandpuppetry.eu

Nationale Projekte

Premiere in Belgrad: „Better Field or Playing the Republic“

📅 Juni 1, 2022

👤 Little Theatre Dusko Radovic

Am Mittwoch, den 15. Juni um 20 Uhr zeigen Schülerinnen und Schüler der Grundschule „Ilija Bircanin“ im „Little Theatre Duško Radović“ die Uraufführung des Stücks für Jugendliche „Better Field or Playing the Republic“ von Aleksandra Jelić nach einem Drehbuch von Bogdan Španjević. Über das Team Regisseurin und Moderatorin des Drama-Prozesses:

[Read More](#)

 WALLS.IO /c377k

Democracy & Puppetry (De...
8 weeks ago

Democracy & Puppetry (De...
8 weeks ago

Democracy & Puppetry (De...
8 weeks ago

POWERED BY WALLS.IO

Методе - Democracy & Puppetry

Уредници:

Andreas Moritz, Patricia Hladschik

покрива: колаж од Susanne Klocker

Фотографије: Judit Cziráki, Balázs Perényi, Maša Raca, fotobeležnica, Nika Hölbl Prap-er, Benno Kossatz, Lukas Pichelmann

Графички елементи: freepik

Графика: Susanne Klocker, Paul Kossatz

Импресум:

Theater LILARUM GmbH

Göllnergasse 8

1030 Wien

T +43-1710 26 66

> lilarum@lilarum.at

> www.lilarum.at

> www.facebook.com/lilarum

Zentrum
polis
Politik Lernen
in der Schule

Zentrum polis –

Politik Lernen in der Schule

Helferstorferstraße 5, 1010 Wien

T +43-1/353 40 20

> service@politik-lernen.at

> www.politik-lernen.at

> twitter.com/Zentrum_polis

> www.facebook.com/zentrumpolis

— Bundesministerium
Kunst, Kultur,
öffentlicher Dienst und Sport

— Bundesministerium
Bildung, Wissenschaft
und Forschung

Disclaimer: The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.